

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ
ΣΑΒΒΑΤΟ 26 ΜΑΙΟΥ 2007

ΟΜΑΔΑ Α΄

ΘΕΜΑ Α1

A.1.1. Να προσδιορίσετε αν το περιεχόμενο των ακόλουθων προτάσεων είναι σωστό ή όχι, γράφοντας στο τετράδιο σας τη λέξη «**Σωστό**» ή «**Λάθος**» δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

- α.** Το κόστος των βαλκανικών πολέμων κλόνησε την ελληνική οικονομία .
- β.** Οι Δηλιγιαννικοί υποστήριζαν τους μεγαλογαιοκτήμονες της Θεσσαλίας.
- γ.** Το σοσιαλιστικό Εργατικό Κόμμα Ελλάδος (Σ.Ε.Κ.Ε.) μετονομάστηκε σε Λαϊκό Κόμμα.
- δ.** Το πρώτο παγκόσμιο Παν-ποντιακό συνέδριο οργανώθηκε στη Μασσαλία το 1918.
- ε.** Το Μάρτιο του 1921 ο μητροπολίτης Αμασειάς Γερμανός πρότεινε στον υπουργό εξωτερικών Μπαλτατζή συνεργασία με τους Κούρδους και τους Αρμένιους.

Μονάδες 10

A.1.2. Να δώσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων όρων:

- α.** «σύμφωνο περί αμοιβαίας μεταναστεύσεως μεταξύ Ελλάδος και βουλγαρίας
- β.** Τάγματα εργασίας
- γ.** «Ηνωμένη αντιπολίτευσης» (Κρήτη).

Μονάδες 12

ΘΕΜΑ Α2

A.2.1 Ποιες μεγάλες επενδύσεις έγιναν στην Αθήνα στους τομείς της υδροδότησης και της παραγωγής ηλεκτρικού ρεύματος κατά την περίοδο του μεσοπολέμου;

Μονάδες 12

A.2.2 Ποιες ενέργειες έγιναν μετά την αναχώρηση των ξένων Ναυάρχων για την οργάνωση της Κρητικής Πολιτείας μέχρι και τη συγκρότηση της πρώτης κυβέρνησής της;

Μονάδες 16

ΟΜΑΔΑ Β΄

ΘΕΜΑ Β1

Αξιοποιώντας τις πληροφορίες από τα παρακάτω κείμενα και τις ιστορικές σας γνώσεις σχετικά με το Σύνταγμα του 1844:

α. Να αναφερθείτε στις βασιλικές εξουσίες και στη σημασία του δικαιώματος της καθολικής ψηφοφορίας

Μονάδες 13

β. Να αποτιμήσετε τη σημασία της θέσπισης του Συντάγματος του 1844 στην εξέλιξη του κοινοβουλευτισμού στην Ελλάδα.

Μονάδες 12

Κείμενο Α

Σύνταγμα μοναρχικό, τον συντηρητισμό του οποίου δεν αναιρούσαν οι αρκετές φιλελεύθερες διατάξεις που κατάφεραν να επιβάλουν τα προοδευτικότερα στοιχεία της Εθνοσυνέλευσης, [...] το Σύνταγμα του 1844 συμπληρωνόταν με έναν επαναστατικό για την εποχή του εκλογικό νόμο.

Πρόκειται για τον εκλογικό νόμο της 18^{ης} Μαρτίου 1844 που ψήφισε η Εθνοσυνέλευση [...] και που αναγνώριζε το δικαίωμα του εκλέγειν «εις όλους τους εντός του βασιλείου γεννηθέντας Έλληνες» που είχαν συμπληρώσει το 25^ο έτος της ηλικίας τους και είχαν «ιδιοκτησίαν τινά εντός της επαρχίας», είτε κινητή, όπως διευκρινίστηκε στη σχετική συζήτηση, είτε ακίνητη «προσοδοφόρον και φοροτελή¹», ή που εξασκούσαν «οιονδήποτε επάγγελμα ή ανεξάρτητον επιτήδευμα» [...]. Καθιερώνοντας έτσι ουσιαστικά την καθολική και – με μία σειρά άλλων διατάξεων – την άμεση ψηφοφορία για την ανάδειξη της Βουλής, η Εθνοσυνέλευση [...] πρωτοπορούσε, σε σχέση με τα ισχύοντα στις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες της εποχής.

¹ ιδιοκτησία φοροτελής: η ιδιοκτησία που υπόκειται σε φορολογία

Νίκος Κ. Αλιβιζάτος, Εισαγωγή στην Ελληνική Συνταγματική Ιστορία, Αθήνα – Κομοτηνή 1981, σς. 65-66

Κείμενο Β

Στη βαθμιαία ενίσχυση του ρόλου του κοινοβουλίου και στο συνακόλουθο περιορισμό των υπερτροφικών εξουσιών του μονάρχη συνετέλεσε και η καθιέρωση με νόμο της σχεδόν καθολικής και άμεσης ψηφοφορίας (όλοι σχεδόν οι Έλληνες πάνω από 25 χρονών είχαν δικαίωμα ψήφου). [...] Η καθολική ψηφοφορία προώθησε σταδιακά την πολιτική χειραφέτηση των λαϊκών στρωμάτων και, όπως όλοι οι κοινοβουλευτικοί θεσμοί, συνέβαλε στη διαμόρφωση μιας δημοκρατικής ιδεολογίας.

Γιώργος Αναστασιάδης, Κοινοβούλιο και Μοναρχία στην Ελλάδα, Θεσσαλονίκη 1995, σς. 20-21

ΘΕΜΑ Β2

Αξιοποιώντας τις πληροφορίες από τα παρακάτω κείμενα και τις ιστορικές σας γνώσεις να εξηγήσετε τον τρόπο με τον οποίο ξεκίνησε η αστική στέγαση των προσφύγων – εύπορων και άπορων – μέσω της δημιουργίας συνοικισμών και οικισμών.

Μονάδες 25

Κείμενο Α

Ως το τέλος του 1929 η Ε.Α.Π. είχε χτίσει 27.000 περίπου κατοικίες σε 125 νέους συνοικισμούς και το κράτος 25.000 κατοικίες, χωρίς να έχει λυθεί το πρόβλημα της άθλιας διαβίωσης σε αυτοσχέδιες τσίγκινες παράγκες 30.000 περίπου προσφυγικών οικογενειών.

Ιστορία του Ελληνικού Έθνους, τ. ΙΕ', Αθήνα 1978, σ. 302

Κείμενο Β

...Κακήν κακώς, μην τα ρωτάς, πώς ζούσαμε. Έφτασε ο δεύτερος χρόνος της προσφυγιάς. Ήμασταν στα 1924 κι ακούσαμε πως γίνονται συνοικισμοί, για να κάτσουμε εμείς οι πρόσφυγες, στον Ποδονίφτη (= Ν. Ιωνία), στους Ποδαράδες (= Περισσός), στην Κοκκινιά.

Τότε ξέρεις πως πάνανε τα σπίτια στους συνοικισμούς; Πήγαινες εκεί, κρεμούσες ένα τσουβαλάκι ή ό,τι είχες σ' ένα δωμάτιο και το σπίτι ήτανε δικό σου. Ατέλειωτα ήτανε ακόμη κεραμίδια δεν είχανε, πόρτες δεν είχανε, παράθυρα δεν είχανε. Και μερικά που είχανε πόρτες και παράθυρα πηγαίνανε άλλοι τη νύχτα και τις βγάζανε και ανάβανε φωτιές να ζεσταθούνε, να μαγειρέψουνε...

(Μαρτυρία Μαριάνθης Καραμουσά από το χωριό Μπαγάρασι κοντά στα Σώκια).

Η Εξοδος (έκδοση του Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών), τ. Α', σ. 195

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

ΟΜΑΔΑ Α΄

ΘΕΜΑ Α1

A.1.1 1. Λ 2. Λ 3. Λ 4. Σ 5. Σ

A.1.2 α) Σχολ. εγχειρίδιο, σελ. 140: «*Το Νοέμβριο του 1919 ... πριν από την υπογραφή της συνθήκης*».

β) Μία από τις μορφές καταπίεσης που υπέστησαν οι Έλληνες στον πρώτο διωγμό του 1914 ήταν τα τάγματα εργασίας.

Σχολ. εγχειρίδιο σελ. 139. «*Οι άνδρες άνω των 45 ετών ... πείνα και αρρώστιες*».

γ) Κάτω από τις συνθήκες οξείας αντιπαράθεσης Βενιζέλου και πρίγκιπα Γεωργίου «τα πολιτικά πράγματα στην Κρήτη οδηγήθηκαν σε πλήρες αδιέξοδο (σχολ. εγχειρίδιο σελ. 210) ... αναμέτρηση με τον Πρίγκιπα».

ΘΕΜΑ Α2

A.2.1. Σχολ. εγχειρίδιο, σελ. 52 -53 (ενότητα 7): «Οι ραγδαίες αλλαγές ... ηλεκτρικού ρεύματος στην πρωτεύουσα».

A.2.2. Σχολ. εγχειρίδιο, σελ. 206 -207, (ενότητα 1): «Οι ξένοι Ναύαρχοι ... ορίστηκε ο Ελευθέριος Βενιζέλος».

ΟΜΑΔΑ Β΄

ΘΕΜΑ Β1

A) Το Σύνταγμα του 1844 όριζε ως πολίτευμα τη συνταγματική μοναρχία ενώ καθόριζε τις βασιλικές εξουσίες. Μεταξύ των σπουδαιότερων ήταν η συμμετοχή του βασιλιά στην άσκηση της νομοθετικής εξουσίας και η αρχηγία του κράτους και του στρατού. Σε γενικές γραμμές ήταν κατά βάση μοναρχικό και συντηρητικό πολίτευμα και ο χαρακτήρας αυτός δεν αναιρείται σύμφωνα με το πρώτο παράθεμα – από κάποιες φιλελεύθερες διατάξεις όπως π.χ. ότι οι πράξεις του Βασιλιά δεν είχαν ισχύ χωρίς την προσυπογραφή του αρμόδιου υπουργού. Εξάλλου, ο συντηρητισμός του διαφαίνεται από τη θέσπιση του νομοθετικού σώματος τη Γερουσίας της οποίας τα μέλη διορίζονταν από το Βασιλιά και διατηρούσαν ισόβιως το αξίωμά τους. Παρ' όλ' αυτά, το σύνταγμα διακρινόταν και για κάποιες επαναστατικά προοδευτικές για την εποχή καινοτομίες όπως π.χ ο εκλογικός του νόμος.

Σύμφωνα και με το παράθεμα, στις 18 Μαρτίου του 1844 τα προοδευτικότερα μέλη της εθνοσυνέλευσης κατόρθωσαν να θεσπιστεί το δικαίωμα της καθολικής ψηφοφορίας που αποτελούσε παγκόσμια πρωτοπορία. Το δικαίωμα του εκλέγειν παραχωρούνταν σε όλους τους Έλληνες πολίτες – άνδρες – που είχαν συμπληρώσει το 25^ο έτος της ηλικίας τους και διέθεταν τουλάχιστον κάποιο κινητό ή ακίνητο περιουσιακό στοιχείο που τους απέφερε κάποιο έσοδο και υπόκειται σε φορολογία. Ουσιαστικά οι περιορισμοί ήταν ελάχιστοι και το Σύνταγμα καινοτομούσε σε σχέση με τις υπόλοιπες ευρωπαϊκές χώρες εισάγοντας την σχεδόν καθολική και άμεση ψηφοφορία για την ανάδειξη των αντιπροσώπων του έθνους. Έτσι δημιουργήθηκαν νέοι όροι για την πολιτική και κομματική δράση και ανοίχτηκε ευρύ πεδίο για τη συμμετοχή πολιτών και κομμάτων στο δημόσιο βίο διευκολύνοντας τη διεκδίκηση συμφερόντων.

B) Η θέσπιση του Συντάγματος του 1844 για την εξέλιξη του κοινοβουλευτισμού στην Ελλάδα υπήρξε σημαντική. Ίσως, βέβαια, οι φιλελεύθερες πολιτικές διαδικασίες και η λειτουργία κομμάτων να ήταν προϊόν μιας μικρής πολιτικής ηγετικής ομάδας, να μην ανταποκρινόταν στις ανάγκες της

ελληνικής κοινωνίας και αναπτύχθηκαν κατά μίμηση δυτικών προτύπων τα οποία στην εφαρμογή τους παραμορφώθηκαν λόγω του μικρού βαθμού ανάπτυξης της ελληνικής κοινωνίας.

Όμως ανεξάρτητα από τις επιδράσεις δυτικών προτύπων, ο κοινοβουλευτισμός στην Ελλάδα ρίζωσε και ακολούθησε τους δικούς του δρόμους για να ανταποκριθεί στις ιδιαίτερες ανάγκες, τα προβλήματα και τα αιτήματα της ελληνικής κοινωνίας. Όπως χαρακτηριστικά αναφέρεται στη δεύτερη πηγή με την καθιέρωση της σχεδόν καθολικής και άμεσης ψηφοφορίας το Σύνταγμα του 1844 έθεσε περιορισμούς στις υπέρμετρες εξουσίες που είχαν εκχωρηθεί στο βασιλιά και με τον τρόπο αυτό, ενίσχυσε το ρόλο του κοινοβουλίου και βοήθησε τα λαϊκά στρώματα να διαμορφώσουν δημοκρατική ιδεολογία και να χειραφετηθούν πολιτικά. Προφανώς, για την πολιτική αυτή ενεργοποίηση μεγάλων τμημάτων του πληθυσμού και για τη σταδιακή συγκρότηση ενός κράτους δικαίου, δε θα αρκούσε μια διαδικασία μίμησης. Τέλος, με το Σύνταγμα του 1844 τα κόμματα που αποτελούσαν αναγκαιότητα της εποχής, κατόρθωσαν να ανταποκριθούν στις ανάγκες των ανθρώπων που τα συγκρότησαν, μολονότι, φυσικά, δεν μπορούσαν να χαρακτηριστούν με σημερινούς όρους ως αριστερά ή δεξιά και προοδευτικά ή συντηρητικά.

ΘΕΜΑ Β2

«Την αστική αποκατάσταση ... εμπόδια από την αγροτική.» σχολ. βιβλίο σελ. 157 (ενότητα 3).

Η αστική στέγαση ξεκίνησε από την Αθήνα με την δημιουργία τεσσάρων συνοικισμών: της Καισαριανής, του Βύρωνα, της Νέας Ιωνίας (Ποδονίφτης), στους Ποδαράδες (Περισσός) στην Αθήνα και της Κοκκινιάς στον Πειραιά.

«Για τη στέγαση των αστών προσφύγων ... για να κατασκευάσουν οι ίδιοι τα σπίτια τους» (σελ. 158 σχολ. εγχειρίδιο)

Σύμφωνα με τη μαρτυρία της Μαριάνθης Καραμούσα οι πρόσφυγες "έπιαναν" τα σπίτια στους συνοικισμούς κρεμώντας ένα «τσουβαλάκι» και με αυτόν τον τρόπο κατοχύρωναν τη στέγη τους. Η κατάσταση των οικιών ήταν άθλια αφού πολλές ήταν ημιτελές και δεν είχαν καν τα στοιχειώδη όπως πόρτες, παράθυρα, κεραμίδια.

«Η οικοδόμηση των συνοικισμών ... (σελ. 158 - 159) ... επρόκειτο να ζήσουν για πολλά χρόνια». Το τελευταίο επιβεβαιώνεται και από το πρώτο παράθεμα, όπου αναφέρεται ότι ως το τέλος του 1929 η Ε.Α.Π. είχε χτίσει 27.000 περίπου κατοικίες σε 125 νέους συνοικισμένους και το κράτος 25.000 κατοικίες, αλλά ταυτόχρονα υπήρχαν 30.000 αυτοσχέδιες τσίγκινες παράγκες προσφυγικών οικογενειών.